

AVISHEFTET MITT

BOKMÅL

MEDIEBEDRIFTENE

AVIS I
SKOLEN

HVA ER EN AVIS?

Aviser gir deg nyheter om viktige ting som har skjedd, eller skal skje, for eksempel om det har vært et ran eller om noen planlegger å stenge skolen din. I avisen kan du også lese om forskjellige tema, for eksempel musikk eller kjæledyr.

For noen år siden var det lettere å beskrive en avis. Da kom den i postkassen eller på dørmatten og var trykket på papir. Nå er avisene både på nett og på papir. Samtidig deler mange aviser sakene sine i **sosiale medier**.

Både aviser og sosiale medier når ut til mange mennesker på en gang. Men hva er da forskjellen på aviser og sosiale medier? Det vil du vite når du er ferdig med dette heftet.

- **Riksaviser** handler om saker som kan være interessante for folk fra hele landet. VG er en riksavis.

? OPPGAVE

Skriv navnet på en annen riksavis:

.....
.....

- **Regionaviser** er for folk fra en del av landet, for eksempel et fylke. Bergens Tidende er regionavis for Vestlandet. Den handler mest om det som skjer i Bergen og på Vestlandet, men også om viktige ting i resten av Norge og i andre land.

? OPPGAVE

Hva heter regionavisen i ditt område?

.....
.....
.....

Lokalaviser er for folk som bor på samme sted. Andøyposten er en lokalavis. Den handler bare om det som skjer i Andøy-området.

? OPPGAVE

Hva heter lokalavisen i ditt område?

.....
.....

Hvilket område dekker den?

.....
.....
.....

Sosiale medier: Nettsamfunn som YouTube, Snapchat, Instagram og Facebook. I sosiale medier kan alle brukerne lage og dele innhold. I en avis har redaktøren ansvar for innholdet, mens sosiale medier vanligvis ikke har noen redaktør. På side 13 kan du lese mer om hvem redaktøren er.

Abonnement: Når du har betalt på forhånd for å få en avis i en lengre periode. Med abonnement på en papiravis får du den levert hjem. Med digitalt abonnement får du lese alle avisens artikler på nett.

Løssalg: Salg av en enkelt avis.

Avisene trenger **inntekter** for å betale lønn til de ansatte og lage avisen. Inntektene kommer fra annonser, **abonnement** og **løssalg** av aviser. I tillegg får mange norske aviser pengestøtte fra staten fordi:

- Avisene har en viktig rolle i **demokratiet**.
- Avisene skal **informere** om viktige saker.
- Avisene skal stille **kritiske spørsmål** om det som skjer.
- Avisene skal være **vaktbikkje** og passe på at de som har makt ikke misbruker makten sin.
- Avisene skal passe på at folk med **ulike meninger** blir hørt.

? OPPGAVE: HVA KOSTER AVISEN?

1 Hvilke typer abonnement har din lokalavis?

.....

.....

.....

2 Hva koster de ulike typene abonnement?

.....

.....

.....

3 Hva blir prisen for et helt år om du kjøper den samme papiravisen i løssalg hver dag?

.....

.....

.....

.....

Visste du at ... Norge fikk sin første avis for mer enn 250 år siden. Avisen het Norske Intelligenz-Seddeler og kom ut for første gang i 1763.

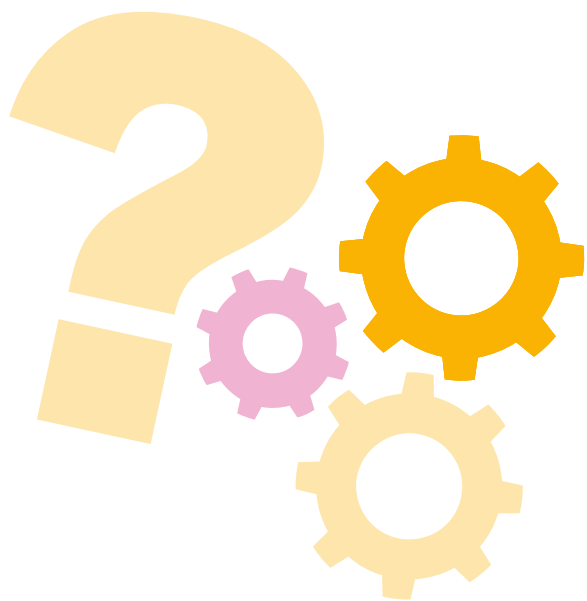

AVISER HJELPER DEG Å DELTA I SAMFUNNET

Vær nysgjerrig!

Har du en ekstra engasjert lærer på skolen din? En som vet masse om det som skjer rundt oss og har gode forklaringer på det meste? Da er det kanskje denne læreren du går til med de viktige spørsmålene, som:

- Er skoleveien farlig?
- Når får vi ny idrettshall?
- Hvorfor ble Donald Trump president i USA?
- Hvordan vil vi merke klimaendringene?

Aviser kan svare på mange av de samme spørsmålene. Når du følger med i media, får du oversikt over det som skjer rundt deg. Det blir lettere å forstå samfunnet, og det blir lettere å mene noe om det som skjer.

Finn ut hvordan du kan delta!

Når du har oversikt over samfunnet rundt deg, blir det lettere å delta selv. Du får noe å snakke med venner og familie om, du får vite hvilke aktiviteter du kan være med på, og du forstår hvordan du selv kan bli hørt når du har sterke meninger.

Debatt

Har du opplevd å mene noe så sterkt at du har lyst til å rope det ut? Helst så høyt at flere enn venner og familie hører deg? En måte å bli hørt på er å skrive leserinnlegg i avisen.

? OPPGAVE: SKRIV LESERINNLEGG

Hva brenner du for? Skriv et leserinnlegg. Få med dette når du skriver:

- Hva handler det om?
- Hva er problemet?
- Hvordan kan problemet løses? Eller: Hva er din konklusjon?

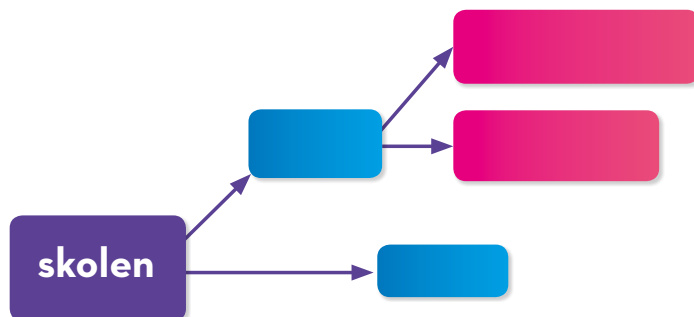
Undersøk hvordan du kan sende leserinnlegget ditt til en avis, og send det inn!

Er du usikker på hva du skal skrive om? Diskuter i grupper: Hva ville dere endret hvis dere kunne bestemme?

Dere kan for eksempel snakke om:

- Aktuelle saker i nyhetene
- Egen hverdag
- Saker i elevrådet
- Mobbing
- Urettferdighet
- Sport og fritid
- Skolen

Lag et tankekart:

Flyktninger i Nes

I disse tider er det mange flyktninger på flukt. Skal vi ta imot flyktningene eller skal vi ikke? Blir det en suksess eller fiasko hvis vi tar imot dem?

Mange kan få et bedre liv fordi det er tryggere å bo i Nes enn f.eks Syria. De kan få et nytt sted å bo fordi de fleste flyktninger ikke har det bra der de bor. De kan få gå på skole fordi det er ikke sikkert at de går på skole. De kan få seg jobb fordi det er ikke så mange jobber der. De og vi kan få nye venner fordi det har kommet flere folk til Nes. De kan gå på fritidsaktiviteter fordi det kan hende at det ikke er fritidsaktiviteter der. Vi kan lære om livet, kulturen og språket deres fordi det er ikke så mange i Nes som kan noe om f.eks syrisk kultur.

Det koster penger å bygge, skaffe og kjøpe hus og det kan hende at ikke flyktningene har råd til det. Det kan være vanskelig å få undervisning i språket fordi det ikke er så mange i Nes som kan f.eks arabisk. Noen kan være redde for at det kommer terrorister til Nes fordi man vet ikke om det er en terrorist eller ikke.

Jeg mener at vi skal ta imot flyktninger i Nes fordi jeg synes synd på de som ikke har det bra. Derfor mener jeg vi skal ta imot flyktninger og gi dem et godt sted å bo.

Mathias Scharning Lundberg
5. klasse, Skogbygda skole

Mathias Scharning Lundberg og Selma Kristine Ulstad Bang vant leserbrevkonkurransen i lokalavisen Raumanes. Premien var blant annet en tur til Stortinget sammen med redaktør Fred C. Gjestad. Foto: Lisbet Bekkeli Amundsen

? OPPGAVE

- 1 Let gjennom din avis, og finn en sak som du synes er viktig.
- 2 Hva handler saken om?
Noter stikkord i kladdeboken din.
- 3 Hvorfor har avisen valgt å lage denne saken?
Noter stikkord i kladdeboken din.

- 4 Gå sammen to eller tre i grupper og fortell hverandre om sakene dere har valgt. Bruk stikkordene dere har notert.

? OPPGAVE: LAG EN TEGNESERIESTRIPE

Tekstene i tegneserieboblene er korte. Det er vanlig å overdrive for at poenget skal bli tydelig og morsomt. Finn en morsom tegneserie i din avis, eller lag din egen tegneseriestripe i boksen under. Skriv navnet på tegneserien her:

.....

HVA INNEHOLDER EN AVIS?

Når journalisten skal lage en sak, må hun velge sjanger. De vanligste sjangrene er:

Nyhetsartikkel

Nyhetsartikkelen forteller om noe som er nytt og viktig. Når journalisten samler inn stoff og skriver nyhetsartikkelen, kan hun bruke de seks spørreordene: *Hvem, hva, hvor, når, hvordan og hvorfor.*

? OPPGAVE

Finn en nyhetsartikkel og svar på disse spørsmålene:
Avisens navn:

.....
.....

Tittelen på artikkelen: .....

.....

1 Hva skjedde? .....

.....
.....

2 Hvem skjedde det med? .....

.....

3 Hvor skjedde det? .....

.....

4 Når skjedde det? .....

.....
.....

5 Hvorfor skjedde det? .....

.....
.....

6 Hvordan skjedde det? .....

.....

? OPPGAVE: FLEIP ELLER FAKTA

Skriv ned to titler. Den ene velger du fra en avis (på nett eller papir), den andre finner du på selv. Les titlene høyt i klassen. Klarer de andre å gjette hvilken som er ekte?

.....

.....

.....

Reportasje

Journalisten kan ofte bruke internett eller telefon for å få svar på spørsmålene til nyhetsartikkelen. Men noen ganger reiser journalisten ut for å gjøre egne undersøkelser. Da kan hun lage en reportasje. I reportasjen kan hun beskrive det hun ser og hører. Reportasjen er vanligvis større og kan ha flere bilder enn en nyhetsartikkel. En reportasje kan handle om noe som har skjedd, for eksempel en fotballturnering. Den kan også handle om et tema, for eksempel smartklokker.

? OPPGAVE

Finn et eksempel på en reportasje. Liker du denne reportasjen? Hvorfor/hvorfor ikke?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Kommentar

En kommentar er en artikkel som kan forklare og utdype et tema. I vanlige nyhetssaker skal journalistene prøve å få frem flere sider av en sak, men den som skriver en kommentar kan bruke kommentaren til å fortelle hva han selv mener. Kommentarer kan være skrevet av en av de ansatte i avisen, men også av andre som kjenner temaet godt.

Anmeldelse

En anmeldelse er en beskrivelse og vurdering av en bok, film, utstilling eller et arrangement.

Notis

En notis er en kort nyhetsmelding.

Enquete

(Fransk, uttales anke 't) Rundspørring med samme, helst aktuelle, spørsmål til flere. Gjerne med bilde. «Fem på gaten» er en form for enquete.

OPPGAVE: BLI KJENT I AVISEN

Gå sammen i grupper og velg dere en avis.

1 Navn på avisen: .....

2 Hvor gammel er avisen? .....

3 Hva heter redaktøren? .....

4 Hvordan kan dere kontakte avisen med gode tips? .....

5 Hvilket område skriver avisen for? (byer, kommuner, fylker...)

6 I media er det mange ulike stoffområder, for eksempel sport, lokale nyheter, utenriks og kultur. Finn saker innen disse ulike stoffområdene:

Sport: .....

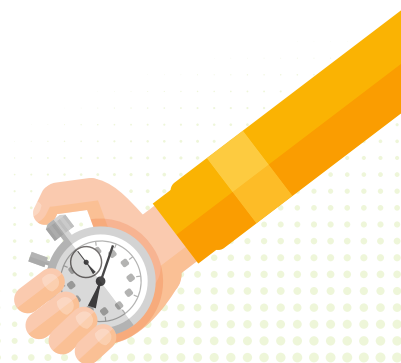
Lokale nyheter: .....

Utenriks: .....

Kultur: .....

Bli underholdt!

Du kan hygge deg med avisen. Kanskje du synes det er spennende å følge med på nyhetene? Hvis du er sportsinteressert, kan du kose deg med sporten. Kanskje du elsker å finne ut hva kjendisene driver med?

BILDER OG ILLUSTRASJONER

Bilder og illustrasjoner er viktige verktøy for å formidle nyhetene på en god måte.

Dokumentarisk bilde: Fotografen var til stede på en hendelse og tok et bilde som viser hva saken handler om. Bildet viser et øyeblikk av virkeligheten. Sportsbilder er ofte slike øyeblikksbilder. De kan vise det øyeblikket fotballen går i mål, eller det øyeblikket noen løper over målstreken på 100-meteren. Bilder av natur, gjenstander eller bygninger kan også være dokumentariske.

Redningsskøyta Kaptein Skaugen berget en båt og tre skipbrudne ved Risvær i Lofoten. Foto: Redningsselskapet / Scanpix

Arrangert bilde: Fotografen har bedt noen stille opp på en bestemt måte, eller flyttet på ting for å få et best mulig bilde.

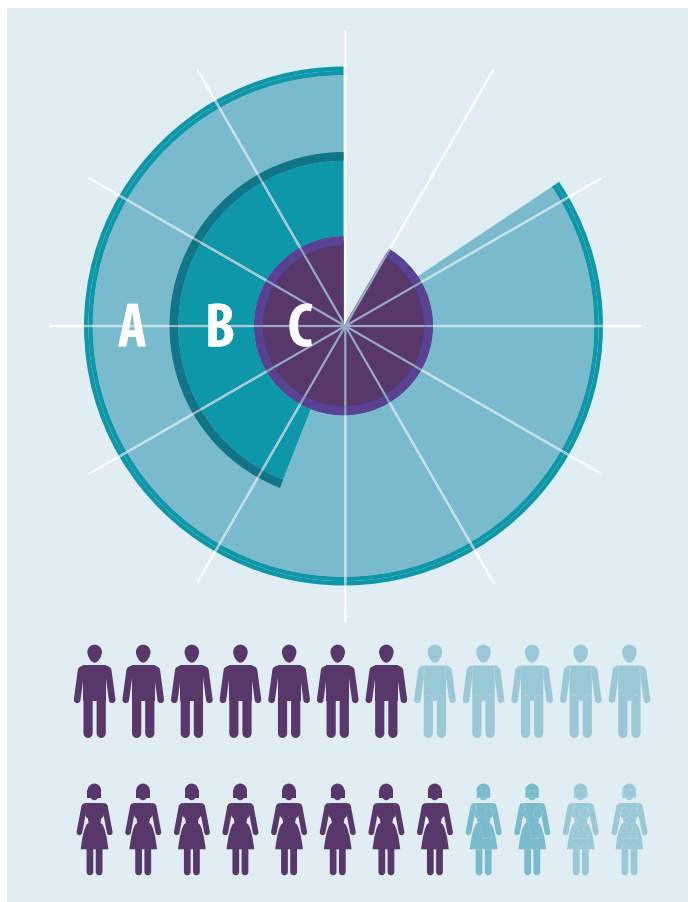
Foto: Colourbox.com

Illustrasjonsbilde: Et bilde som viser et eksempel på hva saken handler om. Et gammelt bilde kan også brukes som illustrasjonsbilde.

Håndjern som blir satt på hendene til en person. Foto: Gorm Kallestad / NTB scanpix

Grafikk: Media bruker ofte grafikk for å illustrere eller forklare noe. Grafikk kan bestå av tegning, figurer, linjer, diagram, foto og tekst. Grafikker blir ofte laget i dataprogram.

Å endre på bildene

Hvis du arrangerer et bilde, flytter du på ting før du tar bildet. Du kan også flytte på ting etter at du har tatt bildet, i et redigeringsprogram. Dette kaller vi fotomanipulasjon eller fotofikling. Det kan bety å fjerne noe fra et bilde eller å sette sammen flere bilder.

Reklamebilder er ofte manipulerte for å få ting til å se finere ut. Det er ikke lov å endre på *dokumentariske bilder* i avisene. Det ville være å lyve om virkeligheten.

Dersom et *illustrasjonsbilde* er endret på, skal det stå i bildeteksten.

Avistegning

Mange aviser har tegninger som kan være kritiske, ironiske eller morsomme kommentarer om en aktuell nyhet. Noen aviser tegner også portrett av personer de har intervjuet. Tegneren kan overdrive for å få frem et morsomt poeng.

Visste du at ... det er forbudt å bruke et bilde av en person før personen har sagt at det er greit? Unntaket er hvis bildet viser en aktuell nyhet eller hvis personen ikke er det viktigste i bildet.

? OPPGAVE

Gå sammen i grupper og finn frem en avis. Noter stikkord på et ark.

1 Finn et bilde som viser mennesker. Er bildet arrangert (oppstilt), eller viser det en naturlig situasjon?

2 Forteller bildet en historie?

3 Tror dere at menneskene på bildet har gitt tillatelse til å bruke bildet?

4 Se om dere kan finne en tegning i avisen. Hva prøver tegningen å fortelle?

5 Lag en presentasjon om bildet eller tegningen, og presenter for klassen.

Visste du at ... det er forbudt å bruke et bilde som en annen har tatt, hvis ikke fotografen har gitt deg lov?

Tegningen av Christian Bloom har stått på trykk i VG. Ser du hvem som er på tegningen? Hva er det tegneren vil fortelle her?

ANNONSER

Annonser prøver å påvirke deg. De er betalt av noen som vil at du skal kjøpe noe, delta på noe eller gjøre noe spesielt. Annonser kan gi deg nyttig informasjon, men de kan også påvirke deg til å bruke penger på noe du egentlig ikke trenger.

? OPPGAVE: ØNSKELISTE

Skriv tre ting du ønsker deg.

.....

.....

.....

Har du sett reklame for noen av disse tingene?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Hvordan kan reklamen ha påvirket deg?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

? OPPGAVE: LAG HANDLELISTE

Finn en annonse for en dagligvareforretning. Du har 400 kroner å handle for. Lag en handleliste over hvilke varer du vil kjøpe for disse pengene.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- UNNGÅ -
Dropp

Takk for at dere bruker alle dørene.
Vi reiser sammen. Ta toget.

AIDA - en vellykket annonse

Gjennom ord, bilder, tegninger og farger vil annonsøren påvirke oss med sin reklame. En god reklame kan lages ut fra fire stikkord →

? OPPGAVE: AIDA

Gå sammen i grupper.

1 Velg en annonse fra papiravisen eller nettavisen.

2 Diskuter: Hvorfor synes dere annonsen er godt eller dårlig laget? Bruk AIDA.

- Hva i annonsen tiltrekker seg oppmerksomhet (A)?
- Hva i annonsen skal få deg interessert (I)?
- Hva i annonsen skal få deg til å ønske varen (D)?
- Hva i annonsen skal få deg til å handle (A)?

3 Forbered en presentasjon om annonsen. Presenter for klassen.

A: Attention: Få oppmerksomhet slik at vi stopper og leser annonsen.

I: Interest: Få oss interessert i varen.

D: Desire: Få oss til å ønske varen.

A: Action: Få oss til å handle.

? GRUPPEOPPGAVE: LAG EN REKLAMEANNONSE

Velg selv hva dere vil reklamere for. Tenk dere at dere skal få klassekameratene deres interessert i varen. Lag en videoreklame eller annonse til papiravisen.

Visste du at ... det er ulovlig å bruke reklame til å oppfordre barn til å kjøpe noe. Det er altså ulovlig å skrive «gå ut og kjøp boken» i en annonse for en barnebok.

HVOR HAR DU DET FRA?

Journalistikk handler om sannheten. Journalisten er en slags detektiv som må spørre og grave for å finne svar. Noen ganger prøver folk å skjule sannheten. Da må journalisten snakke med flere og stille kritiske spørsmål for å prøve å finne ut hva som er sant.

Redaktøren er ansvarlig for at det som står i avisen er riktig. Både journalisten og redaktøren kan bli straffet om avisen trykker en alvorlig feil. Likevel skjer det at ting blir feil. Når du leser avisen, kan du stille noen kritiske spørsmål for å finne ut om du kan stole på det du leser:

- Gir journalisten deg svar på hvem, hva, hvor, når, hvordan og hvorfor?
- Hvor har journalisten fått informasjonen fra?
- Handler nyheten om en konflikt? Hvis ja, kommer flere sider av saken frem?

Du kan også søke på internett og sjekke hvordan andre medier forteller om den samme saken. Da er du en kritisk leser!

Falske nyheter

Når du finner informasjon på internett, bør du være ekstra kritisk. På internett kan alle dele informasjon. Ikke alt som står på internett er sant. Noen ganger kan falsk informasjon se ut som ekte nyheter. Når noe virker for godt eller utrolig til å være sant, bør du bli mistenksom.

OPPGAVER: VÆR DETEKTIV

Vær detektiv: Finn en tekst på internett. Prøv å finne svar på disse spørsmålene:

1 Hvor fant du teksten? .....

.....

.....

2 Hvem har skrevet teksten? En journalist, en bedrift, en politiker, en privatperson ..? .....

.....

.....

3 Hvorfor har de skrevet denne teksten?

- Vil de få deg til å gjøre eller mene noe spesielt?
- Vil de tjene penger?
- Vil de informere deg om noe?
- Vil de underholde deg?
- Annet?

.....

.....

.....

4 Er teksten troverdig? Hvorfor/hvorfor ikke?

.....

.....

.....

Noen ganger er det vanskelig å finne svar på disse spørsmålene. Kan du da stole på at teksten er riktig?

Er det greit?

Noen kaller ting de er uenige i eller ting de ikke liker for falske nyheter. Synes du det er greit?

Falske nyheter: Falske nyheter er løgner som utgir seg for å være nyheter. De er som regel diktet opp av noen som vil ødelegge for andre eller tjene penger. Hvis mange lar seg lure av falske nyheter, kan det få alvorlige konsekvenser. Det kan påvirke valgresultater og i verste fall føre til krise eller krig.

Mange blir lurt av falske nyheter.
Eksempler på falske nyheter:

- Paven støttet Donald Trump i den amerikanske valgkampen

- Muslimer angrep et juletre i Sverige

- En ekkel edderkopp kom ut av en manns øre (mannen hadde laget en juksevideo)

På nettstedet faktisk.no kan du se flere eksempler på falske nyheter

MED JOURNALISTEN PÅ JOBB

Journalister kan være mye ute og møte mennesker. Det synes journalistene i BT Junior er det aller beste med jobben sin.

På Laksevåg i Bergen holder en gjeng buekorps-gutter på å bygge byens høyeste sankthansbål. Snart er det 20 meter høyt.

På bakken står Reidun og filmer med mobilen. Reidun er journalist i BT Junior og skal lage en sak om byggingen av bålet. Aller helst skulle hun vært i toppen og filmet utsikten, men det får heller en av guttene gjøre.

- Jeg tør ikke å klatre opp dit! sier hun.

Reidun spør guttene om de har lyst til å bli intervjuet, og om de kan ringe foreldrene sine for å få lov. Så filmer og intervjuer hun noen av guttene foran bålet. Hun stiller mange spørsmål. Hvor lenge har de jobbet med bålet? Hvorfor gjør de det? Hvordan bygger de bålet?

En nysgjerrig journalist

Noen ganger lager Reidun video. Andre ganger skriver og fotograferer hun. Av og til har hun med seg en fotograf på jobb. Da er det fotografen som filmer og tar bilder, og journalisten som skriver.

Reidun liker best å være der ting skjer. Journalister bruker telefon og e-post mye når de intervjuer folk, men Reidun reiser helst ut og møter de hun skal intervjuer.

- Det er så kjekt å være ute og treffe folk! Det er det beste med å være journalist, sier hun.

En journalist bør være nysgjerrig og opptatt av samfunnet hun bor i. Da er det lettere å finne interessante historier til avisen.

Journalistene får også tips om saker og arrangementer som de kan skrive om. Noen ganger skjer det mye samtidig. Da må de prioritere, og noe må velges bort.

Før Reidun dro ut for å møte buekorpsguttene, jobbet hun med en sak om spinnere. Hun hadde sett at mange barn var opptatt av spinnere og ville finne ut hvorfor.

Redaktøren har ansvaret

Journalisten må ofte jobbe med flere ulike saker samme dag. Noen nyhetssaker kan **publiseres** kjapt. Andre ganger må journalisten jobbe mye med en sak for å gjøre det vanskelige forståelig.

Av og til skriver journalistene i BT Junior om vanskelige temaer. De har for eksempel hatt flere saker om spiseforstyrrelser. Fordi dette er så alvorlig, er det viktig å finne noen å prate med som forstår hva de stiller opp på. De velger gjerne å intervjuer noen som er litt eldre enn leserne av BT Junior, men som var syke da de var på alder med leserne. Noen som vet hvordan det er, men som kanskje er friske nå.

Når journalistene jobber med vanskelige saker, kan de be redaktøren om råd. Det er redaktøren som er ansvarlig for innholdet i avisen.

Publisere: Å gi ut noe, så det blir tilgjengelig for mange mennesker. For eksempel å gi ut en bok, å trykke en papiravis, eller å dele et bilde i en blogg på internett.

JOURNALIST: Journalisten sin jobb er å samle informasjon og formidle informasjonen videre til publikum. Journalisten kan samle informasjon fra skriftlige kilder, ved å intervjuer folk og gjennom å observere noe.

REDAKTØR: Alle aviser må ha en redaktør. Redaktøren er sjefen i redaksjonen og bestemmer hva som skal publiseres. Redaktøren er ansvarlig for at alt innholdet i avisen er riktig og lovlig.

PRESSEN SKAL TA HENSYN

Det er mange som leser avisen. Hvis det står noe stygt om noen i avisen, kan det være vondt for den det gjelder. Avisene skal ikke påføre mennesker unødig lidelse. Vi kaller det god presseskikk.

Pressen har en egen liste med etiske regler. Disse er beskrevet i Vær Varsom-plakaten. Den finner du på presse.no. Der står det blant annet at journalister ikke skal misbruke andres følelser, at de skal respektere menneskers privatliv og livssyn og at de skal ta særlig hensyn når de skriver om barn.

Redaktøren skal passe på at redaksjonen følger reglene i Vær Varsom-plakaten.

Tenk deg om... På samme måte som pressen skal ha god presseskikk, kan alle ha god folkeskikk. Hvis du har god folkeskikk, behandler du andre med respekt. Dette er spesielt viktig når du deler noe på internett. Det kan være vanskelig å trekke tilbake noe du har skrevet på internett, og mange kan lese det du har skrevet.

Dilemma: Hvis du var redaktør ...

Hva velger du? Velg en av pilene for hvert spørsmål. Start her.

Du har fått jobb som redaktør i lokalavisen. Journalisten Marita kommer og forteller at hun har hørt rykter om at en 12 år gammel gutt ble så mye mobbet at han har sluttet på skolen. Hva sier du til journalisten?

Det høres alvorlig ut! Lag en sak til nettavisen.

Marita skriver en nyhets sak om det hun har hørt: at en 12 år gammel gutt sluttet på Bakken skole fordi han ble mobbet. Marita legger saken ut i nettavisen. En time senere ringer rektor på Bakken skole til deg. Rektor er sint og sier at dere ikke kan skrive en så alvorlig sak basert på et rykte. Det er dårlig presseskikk, sier rektor.

Du vet at rektor har rett, og velger å fjerne saken fra nettavisen. (Begynn på nytt)

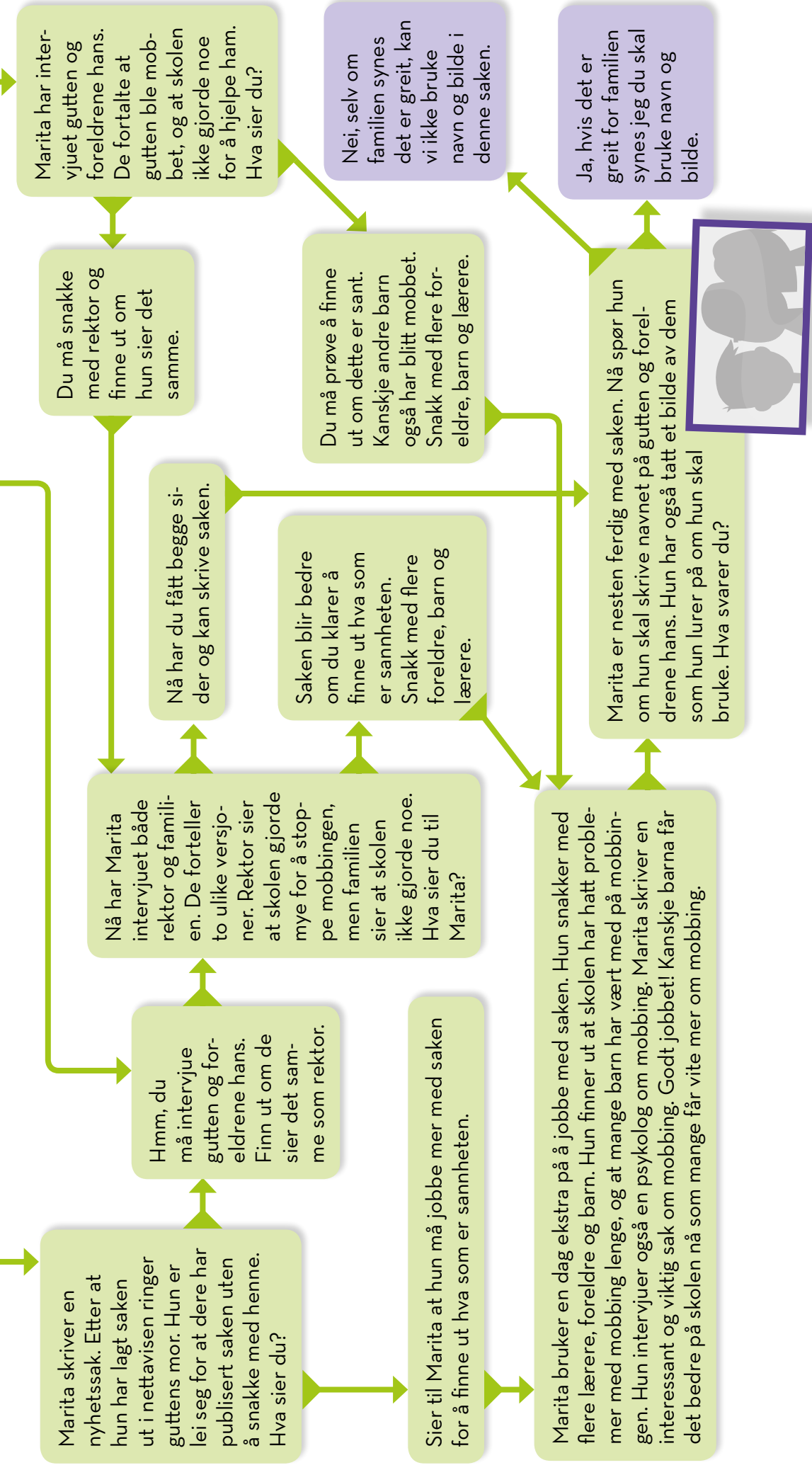
Marita forteller at hun hørte ryktet fra en venninne som har barn på Bakken skole. Hva sier du?

Dra til skolen og snakk med rektor.

Marita kommer tilbake fra skolen. Rektor har fortalt at det var en gutt som ble mobbet en kort periode. Skolen hadde gjort mye for å hjelpe gutten, men gutten sluttet likevel på skolen. Hva sier du?

Jasså, hvor hørte du det fra?

Finn ut hvem gutten er og snakk med ham og foreldrene hans.

Etterpå: Diskuter i klassen

1. Hvor mange ville bruke navn og bilde? Hvorfor/ hvorfor ikke?
2. Synes dere at journalisten skal skrive navnet på skolen? Hvorfor/hvorfor ikke?
3. De som leser saken bør ikke forstå hvem

mobberne er. Hvorfor ikke?

4. Hvorfor kan ikke media lage saker basert på rykter?
5. Når media lager saker om mobbing, bør de helst prøve å skrive om generelle problemer med mobbing, og ikke så mye om en konkret mobbesak. Hvorfor det?

Hva ville norsk presse gjort?

Denne typen saker er vanskelige, og media må vurdere hver enkelt sak. Media skal beskytte barn og ikke skrive noe som kan skade barn. Derfor må journalisten passe seg for å røpe hvem som har blitt mobbet – og hvem som har vært så dumme å mobbe noen. Media skal forsikre seg om at de forteller sannheten. Derfor kan de ikke skrive noe basert på et rykte. Journalisten må intervju dem saken handler om.

PRØV DEG SOM JOURNALIST

Det er på tide å prøve seg som journalist. Tenk deg at du skal skrive for elevene på skolen din. Kanskje klassen kan lage skoleavis?

Redaksjonsmøte

Når du skal skrive en avisartikkel, må du først ha en idé. Det er lettest å finne frem til gode ideer sammen med andre. Derfor kan dere begynne med å ha et redaksjonsmøte: Gå sammen to eller tre i grupper, finn fram til noen gode ideer og planlegg hvordan dere kan lage avis.

1 Tema: Noter ned stikkord om tema som dere synes er interessante.

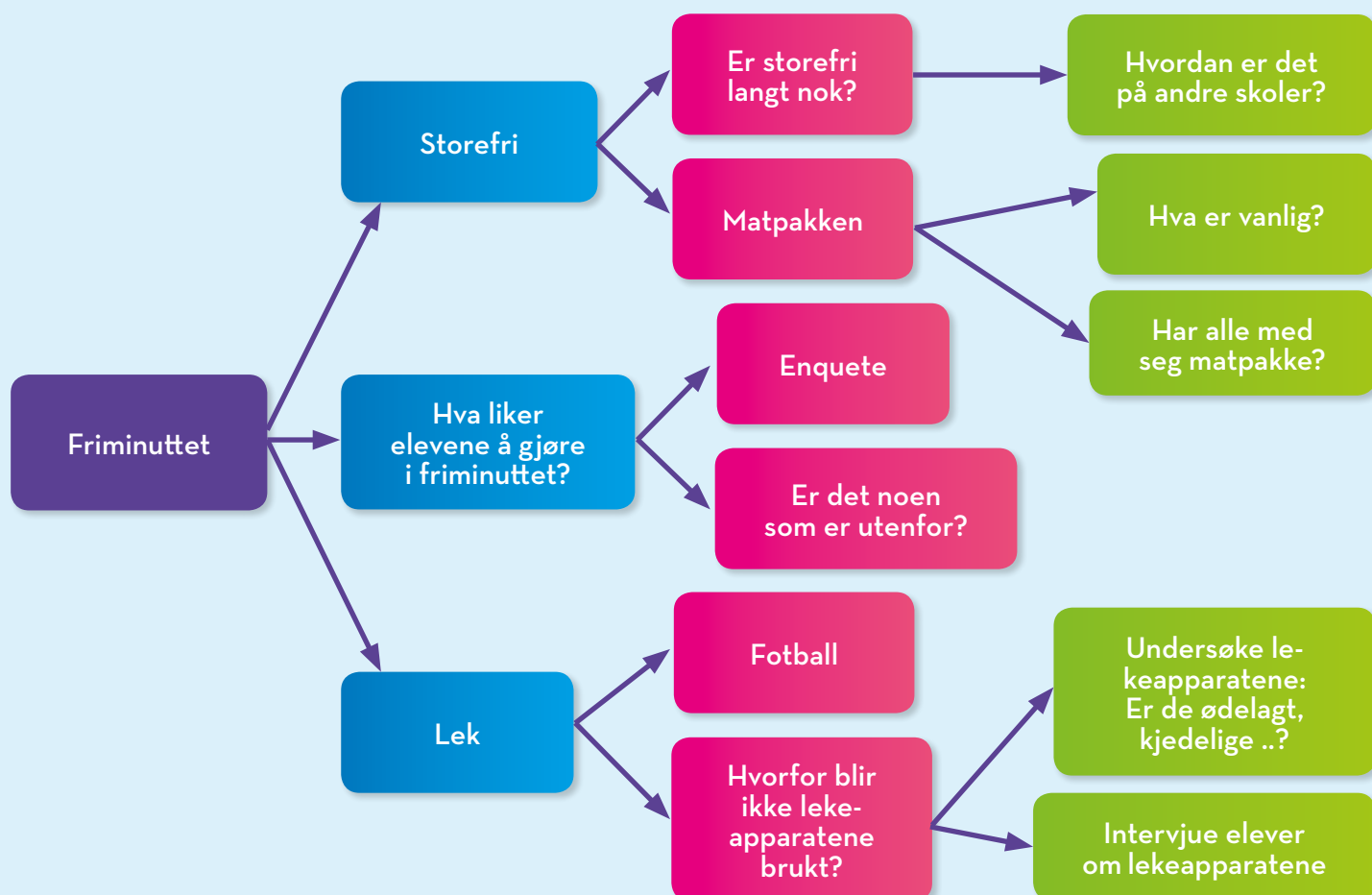
Eksempel på tema:

- Musikk
- Elevrådet
- Aktivitetsdagen
- Svømming
- Skolegården
- ...

2 Idé: Når du har valgt deg et tema, kan du prøve å tenke som en detektiv eller en nysgjerrigper. Er det noe du synes er rart, mystisk eller spennende? Har du hørt noe som andre også bør få vite om? Er det noe du lurer på? Diskuter i gruppen.

Lag tankekart med forskjellige ideer eller spørsmål knyttet til hvert tema. Velg deg én av disse ideene som du ønsker å jobbe videre med.

Hvis dere skal lage avis, kan det nå være lurt å samle alle ideene i klassen. Sjekk at alle jobber med forskjellige ideer, så det ikke blir mange like saker i avisen.

3 Legg en plan: Planlegg hvordan du kan gå frem for å få svar på spørsmålet ditt. Hvem kan vite noe om dette? Kan du finne svar på skolen, eller må du ringe eller skrive til noen utenfor skolen? Kan du finne svar på internett?

Planlegg også hvordan du kan illustrere saken din med bilder eller video. Dette kan du også ta med i tankekartet.

Ut på oppdrag

Nå skal dere ut på oppdrag for å finne svarene dere trenger for å lage en sak. Dere kan gjerne fortsatt jobbe to eller tre sammen.

Intervjuet

Hvem? Hva? Hvor? Når? Hvordan? Hvorfor?

- **Forbered:** Når dere intervjuer noen, er svaret avhengig av hvordan dere spør. Derfor er det viktig å forberede seg godt. Skriv ned noen spørsmål på forhånd.

- **Noter:** Ta med notatblokk når dere skal gjøre intervjuet. Det er lurt å notere svarene dere får underveis, så dere husker hva som blir sagt. Husk også å notere navnet på den dere intervjuer!
- **Fotografer:** Husk at saken blir best med illustrasjon, så ta med kamera når dere skal intervju noen. Eller kanskje dere kan lage en tegning?
- **Vær høflig:** Vær høflig når dere skal intervju noen. Si hvem dere er og hva dere skal bruke opplysningene til.
- **Spør igjen:** Ikke vær redd for å stille dumme spørsmål. Det som er dumt er å sitte igjen med uklare svar. Spør om igjen om dere ikke forstår.
- **Samarbeid:** Del på oppgavene. Hvis dere er tre på gruppen, kan én stille spørsmål, én kan notere og én kan lytte og stille ekstra spørsmål om nødvendig.

Anton Ohrberg-Rolfstrud (10) hadde notatblokka med da han fikk intervju flere lokalpolitikere for Drammens Tidende.

Gjøre ferdig saken

Når dere har fått den informasjonen dere trenger, er det på tide å lage ferdig saken. Hvis dere har fått mye informasjon, må dere velge ut det mest interessante eller morsomste dere har funnet ut.

Skriv en kort artikkel. Skriv på data eller her.

Tittel: (Skal fange oppmerksomheten og fortelle noe viktig om hva saken handler om.)

Ingress: (Forteller det viktigste om saken. Skal gi folk lyst til å lese videre.)

Brødtekst: (Forteller mer om saken. Ofte kommer det viktigste først.)

Tittel: Skal fange oppmerksomheten og fortelle noe viktig om saken.

Ingress: Innledning som forteller det viktigste om saken.

Byline: Forteller hvem som har skrevet artikkelen og tatt bildet.

Mellomtittel: Deler opp artikkelen så den blir lettere å lese, og sier noe om hva som kommer i neste avsnitt.

– Jeg er vant til å skade meg

SKADER: 1.500 Norway Cup-spillere er innom fellsykehuset på en uke. Men de har sluppet unna alvorlige skader.

» EMILIE GANST
» XURQI PANU (FOTO)

15 år gamle Tonje Drevsen har lenge vært medlem i fotballklubben til Norsk Folkehjelp på Norway Cup. Hun spiller for Trondheimklubben Ulfstad, og dette er eneste gang hun er med på turneringen.

Fotens har gått på haken siden i går, da 56en ble vundet etter en kamp.

– Jeg merket det med et gang sånn i dag, i går tenkte jeg at det kom til å gå over, sier hun, å skulle tre treningsøktene i går var utrolig for 15-åringen.

– Nei, jeg er vant med å skade meg, sier Drevsen.

Den venstre skaden i Ulfstad-spilleren har pådratt seg i spill, var ikke skadet.

– Ved minner dette viser seg å være noe alvorlig da, tilføyer Drevsen.

– Under normalen

Og hun er langt fra den eneste som er innom denne uka.

– Gjennomsnittet på en uke ligger på 1.500 skader. Det er jo ikke mye med tanke på at det er 30.000 spillere, sier Kristiane Nørvik, leder på fellsykehuset.

Hun er så langt oppløst i mest med ferdig statistikk.

– Vi legger 120 under normalen på antall skader, så det er bra, men samtidig er det flere brudd på antall skader, til at folk kommer innom, er ganske. Skadene er heller ikke de samme, sier hun. Dette er mitt første år som trener.

– Ikke kjøp nye fotballsko dagen før du skal spille! Mange går faktisk det, fordi nye vil gå bra på Norway Cup. Hvis er god med på Norway Cup. Men da er

da seest garantert å få vært med i Norsk Folkehjelp siden hun var 15 år.

Genetikk, sier hun det har vært få endringer i løpet av årene. Den største forskjellen er at de har fått kortere tider.

– Det er flott å ha. Men den er helt digtvis ble brukt, sier hun.

Språk i egen hånding

Barnet tyns heller ikke de alle innspilte bryte by på vakkert på.

– Språk har vi aldri opplevd som et problem. Vi legger og godkjenner og girer. Vondt er vakkert, sannest språk.

De frivillige er sentrale på hvilke mangelstoffer som skader seg med.

– Det feier vi ikke statistikk på. Det er vel nok nok å ha, sier hun.

– Vi ønsker å ikke i 1000 om hva som er vakkert, nevner hun for fellsykehuset.

Det vi flytter eller mest er mangelen, avslutter hun med et glimt i øyet.

» XURQI PANU

Skadene har fått kontroll etter å ha vært på fellsykehuset.

Foto: Fanger oppmerksomheten, samtidig som det forteller mer om nyheten.

Bildetekst: Forteller hvem og hva du ser på bildet.

E-post: Kontaktinformasjon gjør det lett for leserne å komme med nye tips eller spørsmål til journalisten.

Lage avis?

Hvis dere skal lage avis, må dere ha en redaktør.

Redaktøren sin jobb:

- Samle alle sakene.
- Sjekke at alle journalistene har fulgt og presseskikk.
- Stille kontrollspørsmål: Har journalistene funnet svar på det de lurte på? Har de tatt bilde eller video?
- Ha oversikt over at journalistene lager forskjellige saker.

Kan dere trykke avisen på skolen, eller kan dere lage nettavis? På skoleaviser.no finner dere et gratis verktøy for å lage nettavis.

5. klassingene Mathilde Håheim og Mathias Meland Juklestad intervjuer ordfører Hans-Erik Ringkjøb på Voss, til spalten Badnateigen i avisen Hordaland. «Blir flere skoler lagt ned», og «tror du det kommer tidsmaskiner i framtiden», var blant spørsmålene. Foto: Ingerid Jordal, avisa Hordaland

Hvis dere har mulighet kan dere også lage en video!

FINN AVISUTTRYKKENE

Klarer du å finne avisord blant alle bokstavene? Ring rundt ordene.

Avis i skolen er en del av Mediebedriftenes Landsforening og gir ut hefter med ønske om at flest mulig unge blir engasjerte mediebrukere med god kritisk sans. Tema og oppgaver er i tråd med skolens

kompetansemål og skal bidra til å aktualisere undervisningen. Heftet for mellomtrinnet er utgitt i samarbeid med **Landslaget for lokalaviser**. Ansvarlig utgiver: **Mediebedriftenes Landsforening** (2017)

Tekst: Laila Borge og Johannes Bøyum
Foto: Schutterstock og Laila Borge
Design: Melkeveien Designkontor
Trykk: 07 Media AS

ISBN: 978-82-7817-256-8